

Viết lách và Hát hòng

Tác Giả: Lã Mòng Thòng

Chúa Nhật, 08 Tháng 5 Năm 2011 18:55

Đu đ c sinh ra và l n lên n i đ t Vi t mà m i khi tu i đ i đ a qua g n n a th k ,

tôi m i nh n ra trong nh ng bài nói chuy n ho c vi t lách n i ngôn ng Vi t đ c dùng khá nhi u đ i p ng , ng n ng , ca dao, ho c t c ng . M t thí đ đ i n hình đó là “Vi t lách” hay “Hát h ng.” Không dám đ t v n đ nhìn t ng quát v ngôn ng Vi t mà ch th xét n i tr ng h p “Vi t lách” và “Hát h ng,” hình nh chúng nói lên s th th c nghi m ch không ph i vô tình đ c l p ráp thêm cho xuôi l i nói.

Đu “Ng b t t n ngôn, ngôn b t t n ý,” ai cũng bi t và nghi m ch ng đ c nh th , nh ng ngo i tr tr ng h p nh ng v đ c tr ng v ng m i th ng b đ ý đ n nh ng gì các ngài phát bi u. Có l n i nh ng tr ng h p này h đã có th i gi suy nghĩ chín ch n n u không mu n nói là đã có nh ng chuyên viên chu n b di n văn s n, ho c n i tr ng h p ai đó có chút tên tu i b k khác nh m t i đ kích. Tuy nhiên đ u b đ kích th nào chẳng n a, ng i đ kích ch nói lên s b t đ ng ý ki n, n u không mu n nói là đã không th c s bi t nguyên nhân cũng nh đ i u ki n t i sao ng i phát bi u nói nh th , ch ng khác gì n i tr ng h p Ca Dao nh c t i, “Cá trong l đ hoe con m t, cá ngoài l ngúc ngo c mu n vô.” Ng i đ kích ch có th nói lên quan đ i m trong môi tr ng nh n th c c a h ch không b liên h ràng bu c n i ch c v cũng nh đ i u ki n nào đó c a ng i phát bi u.

Ngôn t “Vi t lách” th ng đ c nh c đ n n i đ u môi chót l i ng i nói ti ng Vi t. Th c ra, nói thì nói v y cho qua, nh ng nh ng ai đã b cái nghi p văn ch ng gây bùa mê thu c lú m i th c s c m nghi m đ c “Lách” ph i tr giá nh th nào. Dĩ nhiên, tôi không mu n nói t i nh ng ai mu n tr thành nhà văn, ho c vi t v i ý đ nh đ c g i là nhà văn hay t x ng nhà văn; y là ch a dám nh c t i danh hi u “Văn sĩ.” Vi t v i ý đ nh đ c g i nhà văn coi ch ng càng b phê bình, càng n i ti ng. Ng c l i, có nh ng ng i vi t vì mê vi t, b vi t, không vi t s c m th y b c xúc, ray r t và ch nh ng ai b r i vào tr ng thái này m i c m nghi m đ c vi t lách kh n kh th nào.

T t nhiên ng b t t n ngôn, th nên ph i bày t suy t c a mình n i gi i h n ngôn ng , t ph ng ti n trình bày đã khi n mình thao th c. Ai có gi đ c lời thôi lòng thòng! Ai có kinh nghi m cũng nh c m nghi m nh n th c gi ng mình may ra truy n đ t đ i u khi n mình nh c

Viết lách và Hát hò ng

Tác Giả: Lã Mäng Thäng

Chúa Nhật, 08 Tháng 5 Năm 2011 18:55

nhäi. Đäng thäi, ai cũng chä muän đäc ngän gän, muän biät đä mà biät và täng räng mình biät. Đäng khác, dùng ngôn ngữ đä trình bày mät món ăn ngon không thä nào khiän đäc giä no bäng; thä nên, däu viät lách giäi đän mäy, cùng läm chä khiän ngä i đäc hoäc nghe räu näc miäng, phäng chi viät vä nhäng gäi mình thao thäc hoäc khát khao. Xét näi giäi hän này cäa sä trình bày bäng cách viät, tät cä nhäng ai lên án ngä i viät mà không chäu thäc nghiäm, ngä c läi lên tiäng phê bình, quä là äu trä. Lý do, thäc tä chäng minh, không ai có thä ăn däm, uäng däm cho mình. Và lä tät nhiên näi träng häp nhän đä nhä täng, chiäu häng näi bài viät, không ai có thä suy nghĩ däm cho mình.

Xét nhä thä, tác giä mät bài văn, hoäc nhän đänh, hay mät câu truyän, bäi nhän thäy đäc giä có nghiäm chäng, suy tä, hoäc điäu kiän säng, hay nhän đänh khác mình, sä phäi vät län väi ngôn tä. Nói cách khác, cän đä ý lách, tránh cänh bä räi vào träng häp phäi đäi điän väi thầy bói mù rä voi, có lä do sä chäu đäng näi mäi ngä i đäu có hän, trong khi đäc läi Kinh Thánh nhäc nhä, “Đäng nói vào tai kä ngu xuän käo nó khinh thä nét tinh tä cäa läi con nói,” hoäc, “Đäng đäm luän väi kä ngu xuän bäi, cä con näa, con sä trä nên giäng nó,” ngä i viät đänh phäi suy nghĩ và đät vän đä träc häu tránh nhäng mäi tên đäy än ý tä nhiäu chiäu häng nhäm täi. Viät không lách tät nhiên coi thäng đäc giä; mà đäc giä thì chín ngä i mäi ý; trăm ngä i ngàn läi nhìn khác nhau. Bäi väy có câu nói, “Nhäng vä đäi văn hào là nhäng ngä i sau khi chät cä trăm năm vän còn có kä thù.” Hä nói lên nhäng điäu nhä chäc vào tai thiên hä nhäng läi tuyät väi đäi väi nhäng ai đä tâm suy nghĩ mä nhän biät thêm giá trä đäch thäc cuäc säng cäa mình.

Viät đäu bä giäi hän cách điän đät hän nói nhäng mang chung mät khía cänh väi cách trình bày bäng ngôn tä vä phäng điän bä chä trích; đó là chä tác giä hay ngä i nói bä trä thành tâm điäm đä quän chúng chä trích näi träng häp nhäng gäi không thuän lòng hä mà thôi. Ít ngä i đät vän đä vä tä báo hay cä sä n loát đäng täi bài viät cũng nhä häu hät chäng ai đät vän đä đän nhäng ngä i soän điän văn. Đäi väi âm nhäc, nhiäu công viäc chuyên môn âm thäm phía sau bäc màn sân khäu hoäc chiäc đäa hát, mät hä thäng nhäng liên hä giäy chuyän, tiäp näi, không có không đäc, không thäc hiän chäng xong, tät cä đäc tóm gän näi hai tiäng “Hát hò ng.” Bình thäng, khi nói đän hát hò ng, ngä i ta chä nghĩ täi ca sĩ, nhäng thä häi, có ca sĩ mà không có bän nhäc đä hát thì đäu hát hay mäy, dä mäy, đúng hay sai đäu chäng gäi đáng nói. Thêm vào đó, có nhäc sĩ soän nhäc, có nhäc sĩ hòa âm, phäi khí, có ban nhäc nhäng không có hä thäng âm thanh thì läi chäng khác gì nhóm mãi võ bán thuäc dán. Chäc chän không ai muän làm ca sĩ mãi võ bao giä.

Tuy nhiên, tai ác thay, bäi không dám tä đät vän đä hoäc mang näng nä mäc cäm tä ty näi khä năng hát xäng, đä sä thäng bo bo äp ä quan niäm đäc hiäu theo án đänh luân lý “Xäng ca vô loài” cäa ngä i xäa đä läi. Giäi thích vô ích bäi đäu cä gäng giäi thích cũng chäng khác gì thäi kän tai trâu, coi chäng nó väc cho, chä mang đäi häa. Kinh Thánh có câu nói quä häp tình, häp lý näi träng häp này, “Cäa thánh đäng cho chó, chä quäng châu ngäc träc bäy heo käo chúng dày đäp đäi chân và quay läi cän xä các ngä i” (Mt. 7:6). Đäng khác, chäng nhäng chín

Viết lách và Hát hòng

Tác Giả: Lã Mòng Thòng

Chúa Nhật, 08 Tháng 5 Năm 2011 18:55

ngòng i mòng i ý mà chín ngòng i trăm cái miòng, nói ngòng c, nói xuôi, ngang đòng c, trên đòng i, nói thòng nào cũng có kòng cho là đòng c. Giòng sòng lúc hòng khòng i mòng miòng còng tòng hát thì ma chê quòng hòng mà phê bình thì chòng khác gì mòng tòng c giòng nhòng đòng nh. Thì đúng là hòng c giòng bòng i nòng u hòng c thì tòng đã bòng kiòng, đòng u kêu la méo còng miòng cũng phòng i còng lòng làm viòng c tròng nòng nghiòng p ăn nói bòng y bòng. Vòng lòng i nòng i cuòng c đòng i này đâu có luòng tòng nào đánh thuòng ngòng i khoác lác nên ai vòng ng vô nghiòng p âm nhòng c, hát xòng ng đòng u có còng hòng i nghiòng m chòng câu nói “Chòng tài liòng vòng i chòng tai mòng tòng vòng n” (Kiòng u). Có khòng năng, tài năng thòng c hiòng n sòng viòng c khác ngòng i tòng tòng còng p tai nghe phê bình.

Ai lòng mang chút máu me văn nghòng văn gòng ng, đòng ròng i thay vì dùng nhòng ng thòng i giòng nhòng ròng nh nghòng ngòng i, an hòng ng cuòng c đòng i, lòng i mê man vòng i cung đàn tòng ng nhòng c mòng i có còng hòng i nghiòng m chòng đòng c ngòng tòng “Hát hòng.” Nói nhòng thòng có nghĩa chòng nhòng ng ngòng i dùng phòng n nào cuòng c đòng i mình tham đòng vào thòng giòng i âm nhòng c mòng i có thòng chân thành thòng c sòng biòng t hát sòng hòng ng ra sao. Ngòng c lòng i nòng i thòng c tòng i, nhòng n đòng nh bình thòng ng còng a giòng i thòng ng lăm quòng là quá lòng khác biòng t và không dúng đáng gì đòng n âm nhòng c mà chòng liên hòng đòng n mòng tòng a ngòng tòng hát hòng ng. Tòng mòng t chòng ng trình văn nghòng đòng c đòng a lên màn lòng nhòng i đĩa DVD, tòng ng là DVD trình điòng n âm nhòng c nhòng ng bình thòng ng ngòng i ta đòng ý đòng cách ăn mòng c, trình điòng n còng a ca sĩ. Đòng u cho cách điòng xuòng t và khùng còng nh, hình lòng nh phòng giòng giúp trình bày bòng n nhòng c hòng u nói lên đòng c tâm tình cũng nhòng suy tòng còng a tác giòng sáng tòng o nó, nhòng ng các nhà thòng ng mòng i đã vô tình hay hòng u ý dùng nghòng thuòng t thòng bòng y làm phòng ng tòng n quòng ng cáo ca sĩ cho thuòng n công viòng c buôn bán âm thanh, bòng i ai không biòng t chòng mòng t sòng ca sĩ đòng c biòng t nào đó đòng c sinh ra đòng hòng t bòng c nhòng vào nhòng ng tác phòng m âm nhòng c còng a ngòng i khác. Đa sòng nghòng sĩ liên hòng đòng n âm nhòng c đòng u ròng i vào nghiòng p ăn còng m nhà, vắc ngà voi mua vui cho thiên hòng kèm thêm sòng chòng u đòng ng nhòng ng phê bình lòng m khi khiòng n đau tai, nhòng c óc. Thòng hòng i giòng sòng mòng t ca sĩ đòng c thuê hát mòng t bòng n nhòng c nòng i DVD sòng đòng c tròng công bao nhiêu, phòng ng có đòng tòng n mua hòng c may chiòng c áo mòng c cho hòng p vòng i bòng n nhòng c đó chẳng?

Bình thòng ng ai cũng nghĩ ca sĩ còng n phòng i có giòng ng đòng c biòng t đòng hát. Xin thòng a, giòng ng nói còng a các ca sĩ có khác chi ai đâu. Nòng u ai vô tình có đòng c đĩa hát ngày xòng a và đem so sánh giòng ng còng a cùng mòng t ca sĩ đó thuòng ngày xòng a và bây giòng, đòng u nhòng n rõ đòng c sòng lòng nh hòng ng còng a kòng thuòng t âm thanh nòng i giòng ng hát. Vòng n đòng đòng c đòng t ra đó là tòng i sao ít ngòng i làm ca sĩ và lòng i càng ít hòng n, chòng mòng t sòng đòng c ái mòng đòng c biòng t. Hình nhòng bòng t còng sòng giòng i thích nào đòng u đòng n tòng i đòng u mà nhà Phòng t gòng i là nghiòng p bòng i đã biòng t bao ngòng i có giòng ng hát đòng c biòng t, còng gòng ng tròng thành ca sĩ nhòng ng càng ngày chòng càng có tuòng i chòng không có tên. Có thòng nói theo quan điòng m Aán hòng c, cuòng c đòng i sòng đòng n đòng t mòng t ngòng i đi vào hành trình ngòng i lòng y đòng c sinh ra đòng hòng c nhòng ng bài hòng c còng n phòng i hòng c đòng u ngòng i lòng y nhòng n biòng t hay không. Mòng t khác, ngòng i càng nòng i tòng ng bao nhiêu càng phòng i tròng giá cho vòng thòng còng a mình bòng y nhiều. Muòng n có cuòng c đòng i an nhòng, thòng nh thòng i trong khi lòng c mòng danh vòng ng, quyòng n lòng c... thì quòng là lòng c mòng hòng hòng n.

Đòng i vòng i ngày xòng a, hoàn thành mòng t bòng n nhòng c đòng thiên hòng thòng ng lăm tròng i qua muòng vòn vòng t vòng; chòng ng nhòng ng thòng lòng i còn bòng lòng nh hòng ng bè phái, liên hòng. Ngày nhòng c sĩ Hiòng u Anh còn sinh tòng n, có lòng n tôi ghé thăm nhòng c sĩ và tìm hiòng u thêm vòng nhòng c ngườ còng cung, vô tình khi hòng i đã viòng t nhòng c tòng bao

Viết lách và Hát húng

Tác Giả: Lã Mung Thung

Chúa Nhật, 08 Tháng 5 Năm 2011 18:55

gi, ngài nh nhàng nh c đ n s th bè phái ngày xa, nghe mà đau lòng. D u th i nay có nh ng ph ng trình đ n toán đ vi t nh c, hòa âm, ph i khí nh ng đ i đa s nh c sĩ v n b l thu c các nhóm ho c các hãng th c hi n đĩa nh c. M t thí d đ n hình đó là nh ng b âm thanh n i đ c g i t t là VST v n ít khi th y đ c x d ng n i các đĩa âm nh c Vi t. Không chi l ùng b i mu n dùng nh ng âm thanh này ph i x d ng nh ng ph ng trình đ n toán th c hi n âm nh c và t t nhiên c n th i gi h c cách x d ng. Có l n nói chuy n v i m t vài ng i th c hi n đĩa nh c t i VN, h cho bi t ch th c hi n đĩa nh c theo ti n trình c a h và mình ch có th ch n ca sĩ tùy giá c . Th c ra, chuy n m t b n nh c t midi sang d ng nh c đ hát và đ u ch nh âm thanh đ thâu vào đĩa tiêu pha khá nhi u th i gi . H n n a, m y ai đ ý v hòa âm, ph i khí khi nghe đĩa nh c và cho dù đ ý l i c n kh năng chuyên môn v âm nh c. H n n a, quan ni m x a, âm nh c ph giúp l i hát v n n ng n ám nh khách th ng l m, có l t i ch a quen ho c không th c hi n đ c thì đành ch p nh n cho qua chăng.

Tôi nh không rành b i ch đ c nghe loáng thoáng v m t bài báo ph ng v n m t s danh ca ng i M nói đ n nh n đ nh v gi ng hát c a chính h . Đ i khái không ai ca t ng n u không mu n nói là không a gi ng hát c a mình mà trái l i mu n gi ng hát c a h gi ng nh gi ng hát c a m t ca sĩ khác. Ng c l i, n i bài hát “Ba Bà M Ch ng” do ban AVT th i tr c 75 trình di n, “...Nh hai cô ca sĩ có khen nhau bao gi .” Tôi không quen bi t ca sĩ nên ch a bao gi nghe th y b t c ca sĩ nào nói l i gì bày t n i lòng không a đ i v i ca sĩ khác. Ch bi t m t đ u đó là t d o ng a tay ng a chân t p t nh h c m y ph ng trình đ n toán vi t nh c đ r i l i ng a c thâu âm m i c m th y tâm ph c, kh u ph c nh ng thành viên mang n ng n nghi p v i âm nh c. Bình th ng, khi m t nh c sĩ vi t m t b n nh c ho c ph nh c m t bài th , n i tâm trí h đã nghĩ đ n v i cung đ u đó s h p v i gi ng hát c a m t ca sĩ nào đó. Không l t kh i l đó nh ng vì không thu n ti n vi c nh hát, tôi gân c hát, mà l i ch có h ng thú hát nh ng khi v a chuy n đ i xong nh c t midi qua d ng “wave” m i phi n hà. Nào có l chi, cà phê, thu c lá, ch ng c n bi t chúng ph ng h i th nào nh ng chìm trong giòng âm thanh chúng c ch u khó ti p n i t nh th c con ng i. Đàng khác, ai đã so n hòa âm, ph i khí thì bi t, c m h ng vi t nh c thay đ i ngay khi vô tình đ tâm vào chuy n nào khác. Nghe th y có ng i nói so n m t b n nh c mãi nh ng m t năm, tôi không hi u đ c cách so n nh th nào và nh ng gì mà ph i nh ng m t năm, ho c là không có gi hay h ng kh i t i r t ít nh ng vì có m t tâm trí siêu vi t nên c m h ng không b đ t đ n, ho c ph i ch m t ng n t nh c cho ban nh c x d ng sao cho chính xác v i tâm tình mu n bày t . Riêng tôi, hát đ thâu vô đĩa m i qu là s kh n khó m c d u th i gian ch m y phút đ ng h .

Hát, t t nhiên ph i h ng n u không đ c chu n b k l ng, và tôi đã không chu n b chi h t nên h ng i là h ng. B m chu t đ thâu sau khi đ u ch nh “mixer,” tôi v i v b c t i microphone, khoác headphone lên đ u nghe giòng âm thanh đang đ c dần đ n toán chuy n đ n trong khi m t chăm chăm theo dõi nh ng n t nh c đ c in s n. Tay gi nh p nh ng không đ c đ ng ch m b t c gì n i khôn kh h n h p vì ph i hát g n microphone cho rõ ti ng... Và đã có nh ng bài thâu đ thâu l i h n m i l n. Nh c mình ph , hòa âm t phân đ nh, th mà lúc hát thì c ph i v a đ ý nh p nh c, v a đánh v n l i hát trong khi mi ng phát âm... Và th là c t r t lên tr t xu ng đ u chi. Có đ i nào bài th tác gi vi t “Áo th m s n tr ng” (trong bài Thù

Viết lách và Hát hòng

Tác Giả: Lã Mòng Thòng

Chúa Nhật, 08 Tháng 5 Năm 2011 18:55

Áo Đ; th Đng Vãn) mà chng ph i ch m t n, tôi đã hát sai nhng năm n, năm n hát thành “Áo t m s n tr ng!” B c điên c ng i ch vì cái mi ng không theo cái m t b i cái m t đang v ng d i theo m y n t nh c cho cái tay khua ngang, khua d c gi nh p. Tôi c m ph c m t s ca sĩ không bi t nh p nh c mà hát nghe v n phê, qu là tài, nhng có l h ph i t p tành khá v t v !

Th c ra, b n nh c t nó không đúng, chng sai vì nh c sĩ đâu so n nh c cho chính h hát, và cũng đâu ph i t t c nhng gì thi sĩ, nh c sĩ, văn sĩ sáng t o đ c phát xu t t tâm t c a h . Nói cho đúng, có th nói h mang kh năng th ng vay khóc m n, nói lên tâm tình c m nh n đ c t nhng nh n th c ho c s th nào đó n i cu c đ i. Ai không bi t đ i u này; th mà v n có nhng cái m dám c gan ra b ta đây, lên gi ng thày đ i phê bình này n . Có đ i u, tôi ch a th y nh c sĩ nào lên ti ng thanh minh thanh nga khi b ai đó dùng mình làm bàn đ p h u đ c thiên h nh n ra là th gì. Tôi ch vô tình đ c đ c đ i bài phân tích nh c n nh c kia theo quan đ i m h n h p cá nhân mà thôi. Thi n nghĩ, ng i mu n phê bình v nhng sáng tác văn ch ng, thi phú, hay âm nh c c n có m t căn b n chuyên môn v b môn mình mu n nh n đ nh. Đàng này, n u không bi t gì v âm nh c l i đã chng bao gi dám th h c b i m c c m mình không ra gì mà dám lên gi ng ì xèo này n v m t tác ph m âm nh c nào đó thì có l thua c loài kh b i “monkey sees, monkey does,” ng i M có câu nói nh th . Đã không bi t thì h c, n u không đ kh năng h c ch nên đóng vai th ng l m h u che đ u cái đ t; phê bình nh ng cu i mà c u đ c đ ý hay n i ti ng qu là chuy n l đ i! Đng ý r ng cu c đ i chuy n bi n nhng chuy n bi n th nào ch chuy n bi n nh câu nói nhân gian, “...ti n b t th i đ đá đ n đ đ ng, qua đ s t... và nay ti n đ n đ đ u” thì không ai có th ch p nh n.

Ai đã hát, ch c ch n đã h ng nhi u n. Tuy nhiên, thà r ng h ng c ngàn n và đ n n ngàn th m y ki n t o đ c gì cho mình và có thêm lòng t tin thì v n còn h n chng bao gi h ng đ r i ngày nào đó ra đi mang theo tâm tr ng đã s ng th a!

lmt